SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:628

av Marie-Louise Hänel Sandström m.fl. (M)

En nikotin- och rökfri skoldag

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra en översyn av lagen om rökfri skolgård (tobakslagen [1993:581]) i syfte att skapa en tobaks- och nikotinfri skoldag och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

År 2024 uppgav 19% av flickorna och 17% av pojkarna i årskurs 9 att de hade provat vitt snus. 37% av flickorna och 31% av pojkarna i gymnasiet hade provat att snusat. Antalet snusare ökar mest bland flickor.

Glädjande nog har antalet dagligrökare i Sverige sjunkit bland både män och kvinnor och ligger nu under 5%.

Bland 15-åringar svarar 34% av flickorna och 29% av pojkarna att de har provat e-cigaretter.

Nio av tio tillfrågade 14–18-åringar uppger ”kompisars påverkan” som främsta anledning till att börja röka. Även i fråga om nya tobaks-/nikotinprodukter, till exempel vitt snus, toppar ”kompisars påverkan” listan över tänkbara orsaker till att testa. Det innebär troligtvis att om ingen använde tobak/nikotin synligt under skoltid skulle heller ingen känna pressen att börja. Det är också den mest troliga förklaringen till att åtta av tio elever själva vill ha en tobaks- och nikotinfri skoltid, just för att slippa känna pressen att testa något som man egentligen inte vill.

Lagen om rökfri skolgård infördes 1994. Det är nu hög tid att den uppgraderas så att den dels inkluderar samtliga hälsoskadliga och beroendeframkallande tobaks- eller nikotinprodukter, dels råder bot på den gränsdragningsproblematik som ”skolgården” utgör.

Sverige är numera det enda landet i Norden som tillåter tobak/nikotin under lektionstid. Snuset förekommer fritt i många klassrum, och okunskapen om nikotinets inverkan på den unga hjärnan och den kognitiva förmågan är tydlig. Tandläkare larmar även om sår och förändringar i munslemhinnan, främst för att det vita snuset har hög nikotinhalt samt höft pH-värde.

Enligt FN:s barnkonvention och WHO:s tobakskonvention har alla barn rätt till en god hälsa och att få ta del av den information som främjar ett hälsosamt liv. Här underpresterar Sverige grovt då elever tillåts använda tobak eller nikotinprodukter under skoltid och även i hög grad undanhålls viktig information som kan motivera till ett tobaksfritt liv. Färre än hälften av tillfrågade 14–18-åringar uppger att de fått ingående information om tobak/nikotin i skolan.

För att skydda barn och unga från att exponeras för tobak/nikotin under skoltiden bör det göras en översyn av ”Lagen om en rökfri skolgård” i syfte att skapa en tobaks- och nikotinfri skoltid.

Marie-Louise Hänel Sandström (M)

Ann-Sofie Alm (M) *Lotta Björklund (M)*